

Norra Donationsregionen

Rapport 2024

Verksamhetsrapport för donation

R-DAS Anneli Holst

R-DAL Magnus Almeling

2025-01-29

Under 2024 kunde 233 avlidna personer bli organdonatorer i Sverige, varav 23 i den norra sjukvårdsregionen, den högsta siffran de senaste fem åren. Räknat per miljon invånare har norra sjukvårdsregionen haft ca 25,5 donatorer, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 22,1. De flesta av norra sjukvårdsregionens donationer sker i region Västerbotten, där regionvården finns. Motsvarande siffra för region Västerbotten blev 53,3 donatorer per miljon invånare, vilket sannolikt kommer visa sig vara högst i landet när alla regioner rapporterat sina siffror.

Arbetet med att utveckla donationsverksamheten pågår kontinuerligt och fick ytterligare en skjuts genom de regeringsuppdrag som Socialstyrelsen fick under 2023. I december 2024 presenterades ett nationellt digitalt kunskapsstöd för hälso-och sjukvårdens arbete med organdonationer (Donationsguiden). Utöver detta kunskapsstöd fortsätter Socialstyrelsen att arbeta med en nationell handlingsplan för donation av organ och vävnader från avlidna, vilket ytterligare kommer att stödja och utveckla donationsverksamheten i Sverige. Arbetet ska slutrapporteras i oktober 2025, och som regionalt donationsansvariga arbetar vi nära Socialstyrelsen i detta.

Verksamhetsrapport för donation

1. Donationsfrämjande aktiviteter

1.1. Organ och vävnader

1.1.1. Genomförda utbildningar samt genomförda besök på sjukhus i regionen

För första gången var Umeå värd för en nationell fortsättningskurs i organdonation, arrangerad i samarbete med Vävnadsrådet (SKR). Sjuksköterskor, läkare och undersköterskor från intensivvården över hela Sverige deltog, och kursutvärderingarna var mycket positiva. Som regionalt donationsansvariga var vi en del av kursledningen och bidrog med huvuddelen av föreläsningarna under kursen.

Regelbundna simuleringar med Op/Iva/Thiva-personal i DCD-processen har genomförts för att upprätthålla kompetensen och möjliggöra auskultation för övrig personal. Kortare föreläsningar har också hållits vid dessa tillfällen för ny personal.

I samband med det regionala mötet hölls en föreläsning om faecesdonation som nu också fått en egen VOG.

I september anordnade Umeå universitet en fördjupningskurs i intensivvård för erfarna intensivvårdssjuksköterskor och läkare där RDAL och RDAS föreläste om Organdonation.

I mars anordnades det nationella donationsmötet i Göteborg där RDAL och RDAS föreläste om organ- respektive vävnadsdonation.

I oktober föreläste RDAL om organdonation för norra sjukvårdsregionens ST-läkare på ett två dagar långt internat.

I januari besökte RDAS IVA i Skellefteå för en simulering och uppföljning av den DCD utbildning som genomfördes under 2023. Övriga regionbesök har skjutits fram till 2025 då andra utbildningsinsatser har prioriterats.

Läkare, sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och bårhustekniker från Sundsvall, Sunderbyn och Skellefteå har besökt hornhinnebanken i Umeå för auskultation och utbildning. Sundsvall har fått en ny organisation där utredning och tillvaratagande ska göras av biomedicinska analytiker från patologavdelningen i stället för, som tidigare, IVA-sjuksköterskor. I Sunderbyn ska personal från IVA börja tillvarata ögonvävnad, främst i samband med organdonationer. Genom en utökning av tillvaratagandeenheter närmar vi oss målet att norra regionen ska bli självförsörjande på ögonvävnad för transplantation.

Den planerade donationsutbildningen för ögonläkare, vars syfte var att möjliggöra uttag av ögonvävnad även under jourtid, fick ställas in men ska genomföras så snart tillfälle ges. Ytterligare föreläsningar har planerats men har av olika skäl flyttats fram till 2025. Likt tidigare år har utbildningsinsatser genomförts när behov uppstått.

Lokala utbildningar i donation har hållits av donationsansvariga läkare och sjuksköterskor.

1.1.2. Lokala och regionala möten

I maj hölls det årliga mötet för norra regionens donationsansvariga läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Dessutom deltog Vävnadssamordnare, BMA, obduktionstekniker, RMV och andra som arbetar med organ- och vävnadsdonation/transplantation. Socialstyrelsen var också representerad, både som deltagare och föreläsare och transplantationskoordinatorer från Sahlgrenska universitetssjukhuset föreläste om sitt arbete under 2023.

Regionalt donationsansvariga har regelbundet deltagit i lokala vävnadsmöten tillsammans med Vävnadssamordnare samt övrig personal från laboratoriemedicin och andra kliniker som hanterar vävnader för transplantation.

1.1.3. Genomförda aktiviteter under Donationsveckan

Donationsveckan, som vanligt vecka 45, planerades och genomfördes genom lokala initiativ. Ett reportage i lokal press och sociala medier genomfördes där RDAS medverkade.

1.1.4. Samverkan med andra aktörer för informationsspridning

Arbetet med att ta fram kvalitetsindikatorer för DCD i SIR (svenskt intensivvårdsregister) har genomförts och resulterat i förbättringar när det gäller tillgång till mer detaljerad statistik runt donationsprocessen.

1.1.5. Möten med verksamhetschefer/sjukhusledning/landstingsledning och/eller regionledning

Regelbundna möten med RPO PIVoT har hållits under året där regionalt donationsansvariga ingår tillsammans med verksamhetscheferna för An/Op/IVA i norra sjukvårdsregionen.

Möten, initierade av Socialstyrelsen, med Verksamhetscheferna i norra sjukvårdsregionen har hållits både fysiskt och digitalt under året. Under dessa möten har information inhämtats som delvis ska ligga till grund för Socialstyrelsens arbete med regeringsuppdraget att ta fram en handlingsplan för donationsverksamheten i Sverige.

2. Donationer

2.1. Organ

2.1.1. Antal donatorer per sjukhus och totalt i regionen

Under 2024 hade norra sjukvårdsregionen 23 donatorer, en ökning med tre donatorer jämfört med 2023. De senaste fem åren har norra sjukvårdsregionen haft en positiv utveckling av det årliga antalet. Av sjukvårdsregionens donatorer hade Umeå 12 (varav 2 DCD), Skellefteå 3, Sundsvall 1 (DCD), Örnsköldsvik 2, Sunderbyn 3 (varav 2 DCD) och Östersund 2.

2.2. Vävnader

2.2.1. Antal donatorer per sjukhus och totalt i regionen

Under 2024 kunde 43 avlidna donera ögonvävnad i norra sjukvårdsregionen, en ökning med tre jämfört med 2023. Av dessa var tre från sjukhuset i Skellefteå och två från Östersunds sjukhus. RMV bidrog med en donator vilket var en minskning från föregående år då antalet var sex. Östersund hade 1 ben- och senvävnadsdonator förra året, då tillvaratogs 35 st vävnader, 18 ben och 17 senor. Benbanken lämnade ut 98 st vävnader från inrättningen.

3. Genomförda kvalitetsmätningar

3.1. Kvalitetsmätningar organ

För att säkerställa kvaliteten inom organdonationsverksamheten registrerar alla intensivvårdsavdelningar i Sverige kontinuerligt data i Svenskt Intensivvårdsregister (SIR). Utdata analyseras löpande för att identifiera möjliga förbättringsområden. Regelbundna teammöten kring DCD-fall bidrar till att hitta förbättringsåtgärder. Donationsprocesserna (DBD och DCD) följs upp av donationsansvariga, och anhöriga erbjuds samtal med lokalt donationsansvariga.

3.2. Kvalitetsmätningar av hornhinneverksamheten genomfördes under 2024 genom en IVO-inspektion, som sker vartannat år. Årliga interna revisioner utförs där hela donationsprocessen granskas, men med olika fokusområden varje gång. Den årliga sammanställningen av antalet vävnadsutredningar, kontraindikationer och donatorer granskas för att identifiera förbättringsområden.

4. Informationsinhämtning och samverkan

4.1. Nationell samverkan

4.1.1. SKR/Vävnadsrådet

RDAS/RDAL har, som tidigare år, regelbundet deltagit i VOG Organs möten (arbetsgrupp i Vävnadsrådet, SKR) och arbetat tillsammans med representanter från transplantationsidan, med frågor som rör hela donationsprocessen. Möten har hållits digitalt och fysisk. RDAL har valts till ny ordförande i VOG Organ och RDAS till sekreterare.

VOG Organ hade under våren ett möte med alla vävnadssamordnare för att ta del av och dra nytta av varandras arbete. Uppföljande möten planeras framöver för att ytterligare stärka samarbetet.

I april var det åter dags för Vävnadsrådets stormöte där frågan om EU:S nya förordning kring SOHO (Substances Of Human Origin) även detta år var i fokus. SOHO omfattar endast vävnader och inte organ, men kommer att påverka intensivvårdsavdelningarna som användare av blodprodukter. Då vävnader tas tillvara i samband med organdonationer kommer denna verksamhet också att beröras. RDAL/RDAS kommer sannolikt att ha en viktig roll vid implementeringen av förordningen i norra sjukvårdsregionen.

Som ansvarig för VOG Organs hemsida, har RDAS arbetat för att skapa en attraktivare webbplats med relevant information.

RDAS har medverkat i en informationsfilm om Vävnadsrådet som visas vid alla kurstillfällen där Vävnadsrådet är medfinansierat. VOG Organ är ansvariga för en stor del av de utbildningar som finansieras av Vävnadsrådet.

SKR har inom ramen för kunskapsstyrning en nationell arbetsgrupp för donation, NAG Donation, som regionalt donationsansvariga kontinuerligt samarbetar med. Norra regionen representeras i NAG donation av DAS Frida Pärson, IVA NUS, och där RDAL och RDAS är adjungerade. Under 2024 har ett stort arbete lagts på samarbetet med Socialstyrelsen i deras arbete med att skapa en digital plattform som ett stöd för hälso-och sjukvården i donationsarbetet.

För att dela information mellan grupper som arbetar med donationsfrågor har en gemensam digital plats skapats, bestående av VOG organ, Nationella Expertgruppen och NAG Donation. Tanken är att ta del av och kunna nyttja varandras arbete.

4.1.2. Socialstyrelsen/NDC

Arbetet med att utveckla en digital basutbildning i donation har påbörjats inom VOG Organ i samarbete med Socialstyrelsen och Vävnadsrådet. Utbildningen vänder sig till alla, även de utan tidigare kunskaper om donation. Målet är att utbildningen på sikt ska kunna nå både från lokala utbildningsplattformar på respektive hemsjukhus samt från Socialstyrelsens webbplats och /eller Vävnadsrådets hemsida.

Socialstyrelsens regeringsuppdrag att skapa ett digitalt stöd för hälso-och sjukvården i donationsarbetet och den nationella handlingsplanen har inneburit ett nära samarbete med RDAL/RDAS, både regionalt och nationellt, inom Nationella Expertgruppen och VOG organ.

RDAS/RDAL har under året, och kommer fortsättningsvis under 2025, att representera Nationella expertgruppen i Socialstyrelsens Nationella Forum för donation och transplantation.

RDAL har medverkat i Socialstyrelsens arbete att ta fram ett nationellt kunskapsstöd för fastställande av död med direkta kriterier (KNUS), vilket publicerades i december.

4.1.3. Transplantationsverksamheter

I samband med regiondagarna hölls ett möte med transplantationscenter, Sahlgrenska universitetssjukhuset och donationsansvariga i norra regionen. Samarbetet vid organdonationerna har fungerat bra.

4.1.4. Expertgruppen regionalt donationsansvariga läkare och sjuksköterskor

RDAS/DAL har deltagit i alla träffar, både digitala och fysiska, under året. Ett ämne som har diskuterats är en nationell donationslinje och hur en nationell finansiering av denna skulle kunna utformas. Den nya lagstiftningen från 2022 har också lett till diskussioner och enighet om råd och stöd till verksamheterna vad gäller tillämpning.

4.2. Nationell och internationell aktivitet

Nationella donationsmötet hölls i mars i Göteborg där RDAL och RDAS medverkade med föreläsningar och diskussioner.

Deltagande vid ESOT internationella DCD-kongress i Bukarest i oktober.

4.2.1. Mediaaktiviteter under året

RDAL/RDAS medverkade i Region Västerbottens intranät under början av året då vi uppmärksammades genom att ha högst antal donatorer per miljon invånare i Sverige.

RDAS medverkade i lokalpressen samt i sociala medier under donationsveckan.

4.3. Ekonomi

Ekonomi är i balans.

5. Synpunkter på uppgifter som ingår i uppdraget

5.1. Utvecklingsområden

Under året har vi lanserat Vävnadsrådets steg 2-utbildning inom organ- och vävnadsdonation i norra regionen. Förberedelser och förbättringsåtgärder kommer att fortsätta och vi planerar att hålla nästa utbildning i september 2025.

5.2. Samarbete med vävnadsinrättningar, transplanterande enheter, med flera

Transplantationscentret i Göteborg kommer även framöver att medverka vid det årliga regionala vävnads- och donationsmötet i norra sjukvårdsregionen. Vi samarbetar också kring vår Steg 2-utbildning samt inom VOG Organ.


5.3. Samarbete med polis och rättsmedicin

Det finns ett gott samarbete mellan donationsverksamheten och RMV, som bidrar till att identifiera möjliga vävnadsdonatorer. RMV:s arbete med vävnadsdonation är ett viktigt bidrag för att möjliggöra transplantation av ögonvävnad och hjärtklaffar. RMV bjuds årligen in att delta i det regionala vävnads- och donationsmötet för norra sjukvårdsregionen samt i lokala vävnadsmöten på Nus. Samarbetet mellan RMV och IVA i samband med organdonationer har som tidigare år fungerat bra.

Bilagor


Lokala verksamhetsrapporter bifogas som separata filer.


Statistik 2024
HHB.docx


Extern statistik 2024
HHB.docx


Sunderbyn
Årsberättelse 2024.docx


Östersund
Verksamhetsberättelse 2024.pdf


Skellefteå Verks.ber
2024.docx